

1485

Dir (Infinitiu)

(ALDC, IX, L 146. *Dir* [Infinitiu])

L'infinitiu *dir* derivaria, segons el *DECat*, del llat. tardà DIRE, que seria una “variant escurçada”, d'ús “en estats baixos de la llengua”, en comptes del llat. cl. DĪCĒRE, origen del port. *dizer* (i la var. *DICIRE, origen del cast. *decir* i del gall. *dicir*), i, a través de *diire, origen de l'oc. *dire*, traspasat al cat. ross., mentre que, segons el *DECat*, en cat., DĪCĒRE hauria d'haver donat *diure, forma que trobem en alg. i els punts 38 i 100, on seria analògica de *diu* (< *dits* < DICIT[*T*]). *Di[r]*, articulat amb la bategant, és propi del val. central i meridional com passa en els infinitius (cf. *PALDC*, I, mapa 28), amb l'excepció de parlars extrems alacantins on no se sensibilitza la bategant, com ocorre a la resta del català.

Des d'un punt de vista geolingüístic, *di*, estès per la major part del domini, probablement precedit de *di[r]*, seria la fase primigènia, interrompuda després en ross. per la var. *dire*, manlleu a l'oc., i, molt localment, per *diure*, d'origen analògic.

Atès que el context de la pregunta era “Dir la veritat”, pot interessar conèixer la variació del complement: *la verdat* 99, 100, 108, 125, *la vertad* 149, *la veritat* 184, *la vritat* 135, *la vitat* 189, 190.

Dir és l'única forma normativa des del *DOrt*, 1917.

